

การรับรู้และประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี เกี่ยวกับการเรียนการสอนเชิงรุก

Perceptions and Experiences of Nursing Students in Boromarajonani College of Nursing Changwat Nonthaburi regarding Active Learning

เมทนี ระดาบุตร* สุกลักษณ์ ธาณิรัตน์ สุนทรี ภิญโญมิตร

Matanee Radabutr Suppaluk Thanirat Suntaree Pinyomit

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี นนทบุรี ประเทศไทย 11000

Borommarajonani College of Nursing Cjngwat Nonthaburi, Nonthaburi, Thailand 11000

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้และประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับการเรียนการสอนเชิงรุก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นรายบุคคลกับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 15 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีของ Giorgi

ผลการวิจัยพบว่า สาระสำคัญของการเรียนการสอนเชิงรุก มี 4 ประเด็นหลัก คือ 1. ประสบการณ์ของการเรียนการสอนเชิงรุก ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ ความกระตือรือร้นในการเรียน การทำงานเป็นทีม การคิดอย่างเป็นระบบ และการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียนและผู้สอน 2. การรับรู้ต่อรูปแบบการเรียนการสอนเชิงรุก ประกอบด้วย 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ การเรียนแบบใช้เกมส์ การได้ทำที่ และการเรียนแบบใช้โครงงานเป็นฐาน 3. ประโยชน์ของการเรียนการสอนเชิงรุก ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ พัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบ เพิ่มความมั่นใจในตนเอง รู้จักการทำงานเป็นทีม และกระตุ้นความอยากรู้ และ 4. ปัญหาและอุปสรรคของการเรียนการสอนเชิงรุก ประกอบด้วย 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ ความไม่สมดุลระหว่างชิ้นงานกับเวลา และปัญหาจากผู้สอน จากผลการวิจัย สถาบันการศึกษาควรส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกในรายวิชาต่างๆ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความเหมาะสมระหว่างจำนวนกิจกรรมกับระยะเวลา

คำสำคัญ : การรับรู้ ประสบการณ์ นักศึกษาพยาบาล การเรียนการสอนเชิงรุก

Abstract

This research was phenomenologically designed. The objective was to study nursing students' perceptions and experiences regarding active learning. Semi-structured interviews were conducted with 15 first-year nursing students studying in Boromarajonani College of Nursing, Changwat Nonthaburi, Academic Year 2018. Purposive sampling was used to select the participants. Data were analyzed following principles of Giorgi's phenomenological method.

*Corresponding Author: *E-mail: matanee@bcnnon.ac.th

วันที่รับ (received) 7 ม.ค.62 วันที่แก้ไขเสร็จ (revised) 31 ก.ค. 62 วันที่ตอบรับ (accepted) 9 ส.ค.62

The results of the study found that four core themes related to active learning emerged. There were: 1. active learning' experience including 4 subthemes addressed passion of learning; teamwork; critical thinking; and participation between students and instructors, 2. Perceptions toward active learning method consisting of 3 subthemes addressed game-based learning; debated; and project-based learning, 3. benefits of active learning containing 4 subthemes included developing of critical thinking; increasing self-confidence; acknowledge of teamwork ;and inspiring of leaning, 4. barriers of active learning including 2 subthemes consisted of imbalance of workpiece with time; and instructors problems. The results of the research suggested that the nursing college promote active learning in several courses where learning activities were applied based on the agreement of the number of such activities and their corresponding required periods of time.

Keywords: perception, experience, nursing students, active learning

บทนำ

กระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะเด่นสำคัญคือการสอนให้น้อย เรียนรู้ให้มาก กล่าวคือ ผู้สอนต้องสอนให้น้อยลง แต่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการออกแบบการเรียนรู้ของผู้สอน ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิด การแก้ปัญหา การสืบค้นข้อมูล และการฝึกทักษะต่างๆ ที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน และการดำเนินชีวิตในสังคมได้^{1,2} โดยผู้สอนต้องให้ความสำคัญทั้งด้านความรู้ กระบวนการเรียนรู้ และความสามารถของกระบวนการคิด โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำเสนอโครงสร้างเชิงทฤษฎี ข้อมูลเชิงลึกที่สมจริงมาพัฒนา และเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและทัศนคติทั้งของผู้เรียนและผู้สอน³ ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาของประเทศไทย ที่สถาบันการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนทักษะที่จำเป็นลงไปเป็นหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกศตวรรษที่ 21 โดยส่งเสริมให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การมีผลผลิต การสื่อสารและเทคโนโลยี การทำงานเป็นทีม ตลอดจนการมีคุณธรรม จริยธรรมและความรับผิดชอบ^{4,5} ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องปรับรูปแบบการเรียนการสอนจากการเรียนรู้ที่เน้นการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียน มาเป็นการเรียนการสอนเชิงรุก ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนมีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง ทั้งในด้านความรู้ ทัศนคติ และทักษะในการทำงาน ตลอดจนการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเต็มศักยภาพ

การเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ต้องการยกระดับการศึกษา ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 6 เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่า

เนื้อหาวิชา โดยใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย มีการออกแบบการสอนและกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ที่เกิดขึ้นในตนเอง^{7,8} ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงรุก มีหลายรูปแบบ^{7,9} ได้แก่ การเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเรียนรู้แบบกระบวนการวิจัยหรือโครงการ การเรียนรู้แบบแผนผังความคิด การฝึกการสะท้อนคิด การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้แบบใช้เกม และการเรียนรู้แบบใช้กรณีศึกษา เป็นต้น ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว จะช่วยให้ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹⁰

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จังหวัดนนทบุรี โดยผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบรายวิชาการพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ได้ออกแบบการเรียนรู้โดยเน้นการเรียนการสอนเชิงรุก โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ผ่านการมอบหมายงานและกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ และสอดคล้องกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจากผลการพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดเกี่ยวกับการคิดแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม มีความสามารถในการคิดการทำงานเกี่ยวกับทักษะการสื่อสาร

การร่วมมือทำงานเป็นทีม มีความสามารถในการใช้เครื่องมือการทำงานเกี่ยวกับการรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งมีการประพจน์และปฏิบัติในการดำรงชีวิตเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองและพลโลก มีความรู้ ทักษะและทัศนคติอยู่ในระดับมาก¹⁰ เช่นเดียวกับการศึกษาผลการใช้ Active Learning ที่มีต่อนักศึกษาในวิชาการจัดการเรียนรู้ ซึ่งพบว่า ทำให้ผู้เรียนสนใจบทเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น⁸

การรับรู้ของผู้เรียนมีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในอนาคต แต่จากการศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่ผ่านมา ยังไม่พบการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้เรียนต่อการเรียนการสอนเชิงรุก ดังนั้นการศึกษากการรับรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนเชิงรุกจากประสบการณ์ตรงของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี หลังจากสิ้นสุดการเรียนการสอน จะทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบและวิธีการเรียนการสอนเชิงรุกในรายวิชาต่างๆ ที่เหมาะสมกับบริบทของวิทยาลัยและนำไปประยุกต์ในสถาบันการศึกษาอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

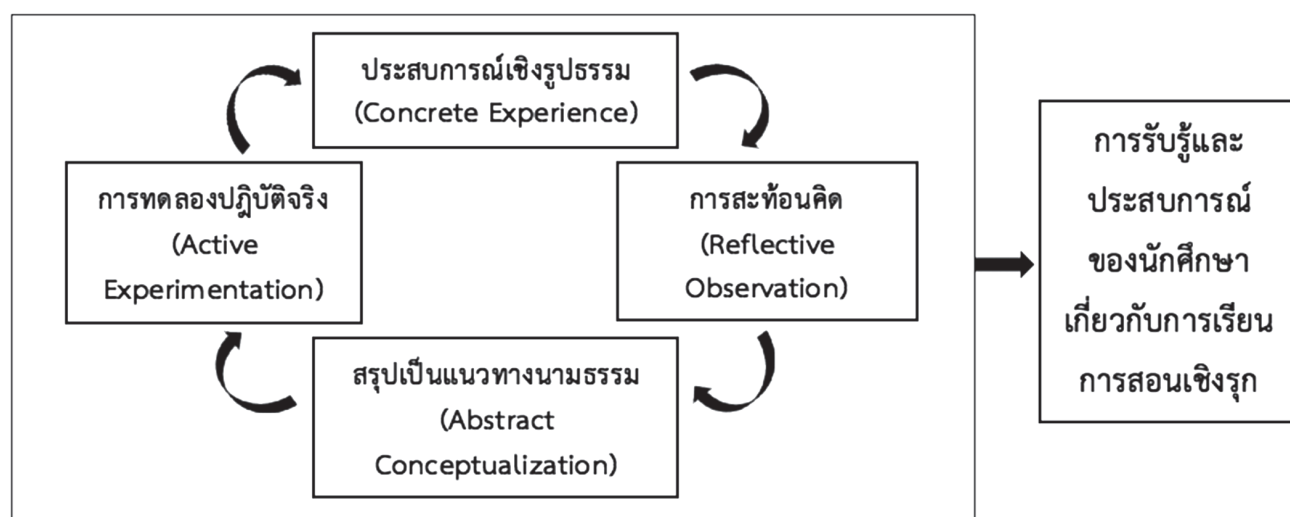
1. เพื่อศึกษาความหมายของการเรียนการสอนเชิงรุกตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล
2. เพื่อศึกษาการรับรู้และประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับการเรียนการสอนเชิงรุก

คำถามของการวิจัย

1. ความหมายของการเรียนการสอนเชิงรุกตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลคืออะไร
2. นักศึกษาพยาบาลมีการรับรู้จากประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการเรียนเชิงรุกเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์¹¹ ซึ่งเน้นการเรียนรู้ที่มีรากฐานจากประสบการณ์ผ่านวงจรการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ 1) ประสบการณ์เชิงรูปธรรม (Concrete Experience) 2) การสะท้อนคิด (Reflective Observation) 3) สรุปลงเป็นแนวคิดนามธรรม (Abstract conceptualization) และ 4) การทดลองปฏิบัติจริง (Active experimentation) ดังแผนภาพที่ 1



แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Qualitative Research) เพื่อศึกษาการรับรู้และประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับการเรียนการสอนเชิงรุก ผู้ให้ข้อมูลเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ลส.361006 พัฒนาระบบการคิดอย่างเป็นระบบ ปีการศึกษา 2561 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 15 คน ซึ่งเป็นจำนวนตามความอิ่มตัวของข้อมูลตามแนวทางของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Data Saturation)¹² การเลือกผู้ให้ข้อมูลใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอนเชิงรุก สามารถให้ข้อมูลหรือรายละเอียดในเรื่องที่สนใจศึกษา

เครื่องมือในการวิจัย

ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนเชิงรุก และมีคำถามนำที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับปรากฏการณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัย เพื่อให้ข้อมูลหรือคำตอบอยู่ในประเด็นที่ต้องการ จำนวน 6 ข้อ ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของข้อคำถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และนำมาปรับปรุงให้มีความเข้าใจและชัดเจนมากยิ่งขึ้นตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยขออนุญาตการทำวิจัยในมนุษย์ผ่านคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี กระทรวงสาธารณสุข เลขที่โครงการวิจัย BCNNON No. 001/62 วันที่ 8 กันยายน 2561 ก่อนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนของการทำวิจัย และประโยชน์ที่ผู้ให้ข้อมูลจะได้รับ ผู้ให้ข้อมูลมีสิทธิถอนตัวจากการวิจัยนี้ได้ตลอดเวลา ข้อมูลที่ได้จะนำเสนอในภาพรวมซึ่งไม่สามารถบ่งชี้ถึงตัวบุคคลได้ และลบการบันทึกเสียงเมื่อสิ้นสุดการวิจัย พร้อมมอบเอกสารชี้แจงข้อมูลและเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย เมื่อยินดีเข้าร่วมวิจัยผู้ให้ข้อมูลจะลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี จากนั้นประสานงานกับอาจารย์ประจำชั้น ชั้นปีที่ 1 ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เมื่อมีผู้สนใจเข้าร่วมวิจัย จึงให้ผู้ให้ข้อมูลลงนามยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแบบตัวต่อตัว (Face-to-Face Interviews) และบันทึกการสนทนา ใช้เวลาในการสัมภาษณ์คนละ 30-45 นาที เมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์จะทำการถอดเทปแบบคำต่อคำ และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการสัมภาษณ์ ก่อนนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลของ Giorgi¹³ มีขั้นตอน ดังนี้ 1) อ่านข้อมูลทั้งหมดเพื่อรับรู้ในภาพรวม 2) อ่านข้อมูลอีกครั้งเพื่อหาหน่วยของความหมายของแต่ละความคิด 3) แยกข้อความที่เกี่ยวกับประสบการณ์ที่ศึกษาออกจากคำบรรยายของผู้ให้ข้อมูล 4) เชื่อมโยงกับความเข้าใจทางจิตวิทยา ในแต่ละหน่วยของความหมาย 5) สังเคราะห์หน่วยความหมายทั้งหมดที่ได้ ให้ความสอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล

การสร้างความน่าเชื่อถือของงานวิจัย

ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของงานวิจัยครั้งนี้ตามแนวคิด¹⁴ ดังนี้

1. ความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Credibility) ประกอบด้วย 1) การเลือกคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลตามที่กำหนด เพื่อให้ได้ข้อมูลและความเข้าใจเชิงลึกของปรากฏการณ์ 2) คำถามของการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาความสอดคล้องและความเข้าใจของข้อคำถาม และ 3) ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลทั้งหมดในเรื่องความถูกต้องในการตีความเพื่อลดความลำเอียงของนักวิจัย และเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูลให้มากขึ้น

2. การนำไปใช้ (Transferability) คือ การเขียนพื้นที่ที่ศึกษา การเลือกกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งวิธีการศึกษาและการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด เพื่อให้ผู้อ่านสามารถประยุกต์ใช้กับบริบทอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกันได้

3. สามารถตรวจสอบได้ (Auditability) คือ การตรวจสอบการเก็บบันทึกต่างๆ และการอ้างอิงตามเกณฑ์ที่

กำหนด เพื่อประเมินความสอดคล้องของการวิจัย และสามารถ
ตรวจสอบข้อได้ จากเทปบันทึกเสียงที่ทำการสัมภาษณ์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยประกอบด้วย ความหมายของการเรียน
การสอนเชิงรุก และสาระสำคัญของข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งสรุป
ได้ 4 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1) ประสบการณ์จากการเรียนการสอน
เชิงรุก 2) รูปแบบของการเรียนการสอนเชิงรุก 3) ประโยชน์ที่
ได้รับจากการเรียนการสอนเชิงรุก และ 3) ปัญหาและอุปสรรค
ของการเรียนการสอนเชิงรุก ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ
ดังนี้

ความหมายของการเรียนการสอนเชิงรุก

ความหมายของการเรียนการสอนเชิงรุก (Active
Learning) จากผู้ให้ข้อมูล คือ “วิธีการเรียนที่ทำให้ผู้เรียนทุก
คนเรียนรู้เท่ากันและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนแบบมี
ส่วนร่วมระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน มีการโต้ตอบระหว่างผู้เรียน
และผู้สอน ซึ่งเป็นการเรียนควบคู่กับการลงมือทำ โดยใช้
กิจกรรมระหว่างเรียนที่กระตุ้นผู้เรียนให้ทำกิจกรรม เพื่อให้ตื่น
ตัวตลอดเวลา ไม่รู้สึกเบื่อหน่าย ทำให้เกิดการจัดการระบบความ
คิดที่เป็นระบบ มีความคิดหลากหลายอย่างมีอิสระ” ดังเช่นคำ
กล่าวของผู้ให้ข้อมูล

“หนูคิดว่าการเรียนแอคทีฟเลิมนิ่งคือการมีกิจกรรม
ต่างๆให้ตัวเองรู้สึกได้ว่า.....ลุกขึ้นมาทำ ว่าทำให้มีความคิดเป็น
ระบบค่ะ”

“ก็คือการมีส่วนร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนค่ะ
จะทำให้เราสนใจการเรียนมากขึ้นนะคะ คือมีส่วนร่วมกันไม่ได้
ปล่อยให้ฝ่ายหนึ่งแบบดำเนินการสอนไปคนเดียวอย่างนั้นค่ะ”

“เป็นการเรียนรู้ที่อาจารย์ให้แบ่งกลุ่มแล้วก็เรียนรู้ ทุกคนได้
เรียนรู้เท่ากันนะคะ แบบไม่มีใครได้รู้และก็เหมือนต้องมีการแอค
ทีฟตัวเองตลอดว่าต่อไปเราจะทำอะไรยังไงค่ะ”

สาระสำคัญของข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. ประสบการณ์จากการเรียนการสอนเชิงรุก

เป็นความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงผลที่เกิดจาก
การเรียนการสอนที่แตกต่างจากการเรียนรูปแบบเดิมซึ่งส่วนใหญ่
ครูเป็นผู้ให้ความรู้ ประกอบด้วย

1.1) ความกระตือรือร้นในการเรียน ผู้เรียนมี
ความตื่นตัวตลอดเวลา เวลาเรียนมีกิจกรรมสอดแทรกขณะเรียน
และกิจกรรมกระตุ้นตลอดเวลา น่าสนใจ มีสมาธิในการเรียน
ทำให้พฤติกรรมในการเรียนเปลี่ยนแปลงไป ผู้เรียนเกิดความ

สนุก และมีความสุขในการเรียนเพิ่มมากขึ้น ผู้เรียนไม่รู้สึกเบื่อ
ขณะเรียน ดังเช่นคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล

“พอมารเรียนแบบเชิงรุกทุกคนต้องกระตือรือร้น
ในการทำงาน ทุกคนมีความกระตือรือร้นค่ะ”

“ทำให้เราตื่นตัว ไม่ง่วง มีสมาธิตั้งใจที่จะฟังเขา
พูดมากขึ้น”

“มีการสอดแทรกนันทนาการเข้าไปด้วย ไม่ให้
จำเจ และไม่ให้เรารู้สึกว่าเรียนอย่างเดียว มีการนันทนาการให้
สนุกสนานให้ได้เรียนอย่างมีความสุข”

1.2) การทำงานเป็นทีม ผู้เรียนเกิดความร่วมมือ
ในการทำงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และความคิด โดยมิ
การโต้แย้งอย่างมีเหตุผล ทำให้ไม่ยึดติดกับความคิดของตนเอง
การเรียนแบบเชิงรุกบางกิจกรรมจะเป็นการเรียนแบบแบ่งกลุ่ม
นักศึกษา ทำให้นักศึกษามีส่วนร่วม มีกิจกรรมร่วมกัน และกล้า
แสดงความคิดเห็นในทีมมากขึ้น ดังเช่นคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล

“ทำให้คุยกับเพื่อนได้เยอะ ได้แลกเปลี่ยนกันว่า
เพื่อนแต่ละคนคิดแบบไหน ใครคิดแบบไหน แล้วก็เอาเหตุผล
มาแย้งกันนะคะว่าเรื่องที่เพื่อนคิดมันดีหรือไม่ ดีมากสำหรับ
หนูค่ะ”

“มีกิจกรรมให้ทำร่วมกันเป็นกลุ่มๆในห้องค่ะ
เสนอแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันค่ะ”

“มีความคิดที่จะช่วยเพื่อนทำงาน และทำงานเป็น
ทีมมากขึ้นค่ะ”

1.3) มีความคิดอย่างเป็นระบบ การเรียนการ
สอนเชิงรุกช่วยให้ผู้เรียนใช้ความคิดมากขึ้น ต้องคิดลึกและคิด
ซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งเกิดจากการมีคำถามเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทำให้
คิดตลอดเวลา ถ้าคิด ต้องคิดอย่างเป็นระบบ ผูกให้สมองคิด
ให้ไวและเร็วขึ้น ดังเช่นคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล

“ทำให้เราคิดเป็นขั้นตอนมากขึ้นค่ะ อย่างพี่หนู
ชอบบอกว่าความคิดไม่เป็นระบบ ตอนแรกหนูไม่เข้าใจค่ะ แต่พอ
เรียนอันนี้แล้วหนูสามารถไปอธิบายให้เขาฟังได้ว่า เออ.....อันนี้
คืออะไร แบบ...สามารถวางความคิดเป็นขั้นตอนมากขึ้นค่ะ”

“มันเป็นการเรียนที่แบบเราใช้การคิดมากกว่าจะ
รู้จักจัดการระบบความคิดของตัวเองให้เป็นระบบ”

“เป็นการเรียนที่สอดแทรกความรู้และความคิด
ให้เราคิดไม่เหมือนเดิม มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น มีการคิดที่เป็น
ระบบ”

1.4) การมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียนและผู้สอน
มีกิจกรรมการสอนและสื่อการสอนจากอาจารย์ผู้สอนในหลาย

รูปแบบ ทำให้นักศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีการโต้ตอบระหว่างนักศึกษากับครู ดังเช่นคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล

“การมีส่วนร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนจะทำให้เราสนใจการเรียนมากขึ้นอะคะ คือมีส่วนร่วมกันไม่ได้ปล่อยให้ฝ่ายหนึ่งแบบดำเนินการสอนไปคนเดียวอะ”

“หนูเพิ่งมาเรียนที่นี่ที่แรก เขาจะมีรูปมาให้ ก็ทำให้ได้คิดแล้วบางทีเหมือนเราคิดไม่ตรงกับภาพทำให้เราได้มุมมองแบบใหม่มา ทำให้มีกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในห้องได้คิดร่วมกับเพื่อนในห้อง ทำให้กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดของตัวเองออกมาอะ”

“การมีการโต้ตอบ ตอบสนองของผู้เรียนและผู้สอนอะ ไม่ใช่แค่มีผู้สอนฝ่ายเดียวที่พูดสอนเราและเราก็รับมาอย่างนั้นอะ มีการโต้ตอบกัน”

2. การรับรู้รูปแบบการเรียนการสอนเชิงรุก เป็นความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนที่กระตุ้นความสนใจและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย

2.1) การเรียนแบบใช้เกมส์ (Game-based learning) ผู้ให้ข้อมูลให้ความเห็นว่าเป็นวิธีการที่ทำให้เรียนรู้ด้วยความสนุก มีความสุข ไม่น่าเบื่อ ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน มีการกระตุ้นความคิดมากกว่าการแข่งขัน มีกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ทำให้มีการตื่นตัวตลอดเวลา ดังเช่นคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล

“หนูคิดว่าเกมส์กระตุ้นความสนใจในการเรียนมากที่สุด เพราะว่าด้วยวัยของเราถ้าเกิดมันเป็นทฤษฎีหรืออะไรที่เป็นกฎเกณฑ์มากเกินไปมันก็จะดูน่าเบื่ออะ ถ้าเป็นเกมส์มันยังพอที่จะชักจูงให้เราสนใจในสิ่งๆ นั้น นอกจากจะได้ความรู้และยังสนุกด้วยอะ”

“เป็นแบบเกมส์อะ เพราะว่าเกมมันมีอะไรให้เราทำให้เราได้คิดมากกว่าแบบแข่งขันกันอะ แบบเกมน่าสนใจอะ เพราะว่าเกมส์ คงแบบคนเรียนก็จะชอบมากกว่าน่าสนใจมากกว่ารูปแบบอื่นอะคะ”

2.2) การโต้วาที (Debate) ผู้ให้ข้อมูลให้ความเห็นว่าเป็นวิธีการส่งเสริมการคิด การสืบค้น รู้จักหาข้อมูลเพื่อนำมาเสนออย่างมีเหตุผล และกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ดังเช่นคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล

“ก็คือมีการโต้วาทีกัน ที่กระตุ้นความสนใจมากที่สุด มีการให้คนนี้ตั้งคำถามอีกคนตอบคำถามโดยแบบมีกำหนดเวลาแบบนี้คะ”

“ก็โต้วาทีคะ เพราะว่ามันทำให้แบบได้แสดงออก

ความคิดต่างกันคะ และก็จะมีโต้กันว่าทำไมถึงคิดอีกแบบหนึ่งและการโต้มันจะทำให้เพื่อนทุกคนสนใจที่จะคิดด้วยคะ”

2.3) การเรียนแบบใช้โครงการเป็นฐาน (Project-based learning) ผู้ให้ข้อมูลให้ความเห็นว่า เป็นวิธีที่ช่วยพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบและความคิดสร้างสรรค์ จากการที่ต้องหาสาเหตุของปัญหาจนกระทั่งหาวิธีการในการแก้ไข ปัญหา นอกจากนี้ยังมีการทำงานเป็นกลุ่มทำให้ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็น เพิ่มความกล้าในการแสดงความคิดเห็น และรู้จักการบริหารจัดการภายในกลุ่ม ดังเช่นคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล

“ตอนทำโครงการตอนแรกพบอาจารย์ หนูหาหัวข้อไปปุ๊บมันยังไม่ถูกต้องนะคะ มันต้องลองนำเสนออันแรก ปุ๊บมันยังไม่ผ่านนะคะ อาจารย์ต้องกลับไปเริ่มใหม่ตั้งแต่หนึ่ง โดยการหาหัวข้อใหม่เริ่มใหม่เลยมันก็จะช้ากว่าคนอื่นนิดหน่อย แต่ว่าเราก็กดแอคทีฟมากขึ้น หนูก็กระตุ้นเพื่อนในกลุ่มที่เขาแบบยังเฉยๆ ยังไม่ยอมทำอะไรนะคะ เธอต้องทำอะไรอันนี้นะ แบบให้เขาไปจัดการตัวเขา”

“ก็คือหมวกคะ เพราะว่าอันนี้คืออยู่ที่คนด้วยคะ คือต้องให้ทุกคนช่วยกันออกความคิดเห็นคะไม่ใช่ว่ามีหมวกใบนึงแล้วให้แบบใครคนใดคนหนึ่งดำเนินการไป แต่ว่าให้เพื่อนทุกคนช่วยกัน พอกำหนดหมวกตามสีมา ก็คือเพื่อนในกลุ่มหนูก็จะบางคนจะเงียบ อู๋ อย่างงั้นอะคะไม่ได้ออกความคิดเห็นแต่ถ้าถ้าสมมุติเราบังคับให้ทุกคนกำหนดช่วยกันออกความคิดเห็นมันก็จะเป็ผลดีกับทุกๆคนคะ”

“แบบ.....การตั้งเป้าหมายก่อนว่าเราจะทำอะไรเหมือนเรียบเรียงก่อนว่าอะไรควรทำก่อนอะไรควรทำหลังเหมือนวางแผนไว้ก่อนคะ เพื่อให้งานสำเร็จออกมาได้ดีคะ”

ในการเรียนแบบใช้โครงการเป็นฐานนี้ ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่ามีเทคนิคที่ใช้ในการพัฒนาการคิดสำหรับผู้เรียน 2 เทคนิค คือ ทฤษฎีหมวก 6 ใบ (Six thinking hats) และผังก้างปลา (Fish Bone Diagram) ซึ่งทั้ง 2 เทคนิคนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักการบริหารจัดการ เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น และร่วมกันตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหา โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นของแต่ละคนที่หลากหลาย มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันอย่างเป็นประชาธิปไตย เป็นการคิดเพื่อหาเหตุผลที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดการคิดอย่างเป็นระบบ

3. ประโยชน์ของการเรียนการสอนเชิงรุก เป็นความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับ

จากการเรียนการสอนเชิงรุก ซึ่งมีหลายประการ ได้แก่

3.1) พัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบ การเรียนการสอนเชิงรุกจะช่วยให้เรียนอย่างมีขั้นตอน ช่วยจัดระบบความคิดในการแก้ไขปัญหา ทำให้ทราบกระบวนการ หลักการ การวางแผน และวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ ดังเช่นคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล

“หนูคิดว่าหนูมีความคิดอย่างเป็นระบบมากขึ้น ค่ะ และก็รู้ถึงการแก้ไขปัญหาสิ่งที่ต้องแก้ไขปัญหาก่อนและหลังค่ะ”

“ประโยชน์คือทำให้เราได้มีการคิดที่มันเป็นระบบมากขึ้นค่ะ คือหาเหตุผล หาปัจจัยในการที่มันเป็นปัญหา แล้วเราก็จะต้องมาวางว่าปัญหานั้นคืออะไร วิธีที่เราต้องแก้แบบนี้ แล้วเราถึงจะเลือกที่ดีที่สุดไปแก้ปัญหาให้ได้เร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้นค่ะดีกว่าเรามานั่งคิดโดยที่ไม่มีหลักแหล่งเลยคะ”

3.2) เพิ่มความมั่นใจในตนเอง การเรียนการสอนเชิงรุกจะช่วยให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงความคิดเห็น เนื่องจากต้องคิดและแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อผู้อื่นตลอดเวลา ทำให้มีความมั่นใจในตนเองที่จะแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณชนเพิ่มมากขึ้น ดังเช่นคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล

“น่าจะเป็นการตัดสินใจเพราะว่าการตัดสินใจสำหรับหนูเป็นสิ่งที่สำคัญคะ ในเมื่อเราไม่กล้าตัดสินใจไม่กล้าพูดในงานอื่นๆเราก็จะไม่สามารถที่จะทำสำเร็จได้คะ”

“ทุกคนต้องออกความคิดเห็นเวียนกันไป ถึงคราวที่จะต้องถึงขั้นตอนต่อไปคือการตัดสินใจเป็นการดูว่าปัญหาเกิดจากอะไรมันจะต้องแอกทีฟตลอดจะมานั่งเฉยๆในกลุ่มไม่ได้คะ”

“กล้าคิดนะคะ กล้าตอบโดยที่ตัวเองไม่คิดว่าคำตอบของตัวเองผิดริบาวแต่เราได้คิดได้แสดงความคิดเห็นนี้ออกไปนะคะแล้วก็ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนด้วย แล้วก็มีความคิดใหม่ๆ อะคะ”

3.3) รู้จักการทำงานเป็นทีม การเรียนการสอนเชิงรุกทำให้รู้จักการทำงานร่วมกัน ได้รู้จักเพื่อนใหม่ ได้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน และได้แสดงบทบาทหน้าที่ของทุกคนภายในกลุ่ม ดังเช่นคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล

“ทำให้เราพบปะเพื่อนมากขึ้น เหมือนเปิดโอกาสให้เราได้รู้จักกับคนใหม่ๆ มากขึ้นที่ไม่ใช่เพื่อนในกลุ่มตัวเองอะคะ การที่เราจะทำงานกับเพื่อนทุกคนเป็นเรื่องที่ยากมากเพราะว่า

บางทีเราก็ต้องเกรงใจเพื่อนในกลุ่มของเราด้วยอะคะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน”

“หนูได้เป็นหัวหน้ากลุ่มของโครงการค่ะ.....หนูก็กระตุ้นเพื่อนในกลุ่มที่เขาแบบยังเฉยๆยังไม่อยากทำอะไรนะคะ เธอต้องทำนะทำอันนี้ นะแบบให้เขาไปจัดการตัวเขา”

3.4) กระตุ้นความอยากเรียนรู้ การเรียนการสอนเชิงรุกเป็นการกระตุ้นความอยากที่จะเรียนรู้ ทำให้ตื่นตัวตลอดเวลา และสนใจในเนื้อหาวิชามากขึ้น ดังเช่นคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล

“มันทำให้เราตื่นตัวตลอดเวลาในการเรียนอะคะ ถึงแม้ว่าเราจะเคยง่วงจากวิชาอื่น แต่พอมีการกระตุ้นเข้ามาจะทำให้เราสนใจมากขึ้น”

“พอเรียนแบบแอกทีฟก็ทำให้สนใจเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น พอสนใจก็อยากจะทำอย่างละเอียดๆอย่างเช่นพอมีเนื้อหาเรื่องนี้มาพอเราสนใจเราก็จะได้รู้ลึกๆอยากรู้ต่อไปเรื่อยๆอะคะ พอทำให้เราอยากรู้เราก็จะไปศึกษาค้นคว้าต่อไปคะ”

“กระตุ้นให้หนูอยากเรียนรู้คะ เป็นแบบไม่ได้สอนอย่างเดียว ช่วยกระตุ้นหนูที่จะเรียนรู้เองในความคิดที่เป็นระบบนี้ด้วยคะ”

4. ปัญหาและอุปสรรคของการเรียนแบบเชิงรุก เป็นความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล เกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนเชิงรุก ได้แก่

4.1) ความไม่สมดุลของชิ้นงานกับระยะเวลา ผู้ให้ข้อมูลให้ความคิดเห็นว่า มีชิ้นงานจำนวนมาก กิจกรรมเยอะ และมีเวลาในการทำกิจกรรมน้อย ส่งผลต่อการบริหารจัดการเวลา และการทำความเข้าใจในเนื้อหาทดสอบ ดังเช่นคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล

“หนูว่าอาจารย์สั่งงานเยอะไปนิดหนึ่งนะคะ มันเลยทำให้พวกหนูเร่งๆ ทำตอนสอบและช่วงนั้นจะเป็นช่วงที่ไม่มีเวลาอ่านหนังสือเลยคะ”

“หนูว่าเรื่องระยะเวลาอาจจะน้อยไปนิดหนึ่งคะ เพราะว่าเราทำกิจกรรม กิจกรรมมันอาจจะเนื้อหาเยอะแต่ด้วยเวลามันกะชั้นชิดมันทำให้เราเรียนได้ไม่เต็มที่คะ”

“หนูรู้สึกงานเยอะและทำให้หนูตีกันอะคะ เวลาไปทำข้อสอบหนูรู้สึกสับสนเลยทำให้ผลการสอบออกมาไม่ดีอย่างที่ตั้งใจไว้คะ”

4.2 ปัญหาจากผู้สอน ผู้ให้ข้อมูลให้ความคิดเห็นว่า อาจารย์มีการสั่งงานล่าช้าและชี้แจงงานไม่เข้าใจ ทำให้

ทำงานไม่ทันเวลา ดังเช่นคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล

“คือถ้าอาจารย์สั่งการบ้านอะคะหนูอยากให้อาจารย์สั่งในช่วงแรกก่อนอะคะ แบบไม่ไปอัดในช่วงท้ายๆคะ แล้วก็อยากให้อาจารย์อธิบายลึกกว่านี้นิดหนึ่งคะ”

“อาจารย์สั่งงานให้เราทำเลย พอเราทำเลยมันไม่มีเวลาคิดมากพอ บวกกับงานอื่นด้วยอะคะ แล้วก็ที่หนูข้องใจก็คือ.....มันมีหลายอย่างหนูไม่รู้ว่าจะยึดอันไหนถูก เพราะอาจารย์สอนไม่เหมือนกันเลย ก็เลยทำให้งง ว่าต้องใช้อันไหนเป็นตัวยึดหลักกันแน่คะ”

อภิปรายผลการวิจัย

ความหมายของการเรียนการสอนเชิงรุก (active learning) จากประสบการณ์ตรงของผู้เรียน คือ “วิธีการเรียนที่ทำให้ผู้เรียนทุกคนเรียนรู้เท่ากันและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน มีการโต้ตอบระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งเป็นการเรียนควบคู่กับการลงมือทำ โดยใช้กิจกรรมระหว่างเรียนที่กระตุ้นผู้เรียนให้ทำกิจกรรม เพื่อให้ตื่นตัวตลอดเวลา ไม่รู้สึกเบื่อหน่าย ทำให้เกิดการจัดการระบบความคิดที่เป็นระบบ มีความคิดหลากหลายอย่างมีอิสระ” สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การเรียนการสอนเชิงรุกเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาในรูปแบบต่างๆ สามารถแสดงความคิดผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ กระตุ้นความคิดเกี่ยวกับเนื้อหาแทนการถ่ายทอดข้อมูลเพียงอย่างเดียว โดยมีเป้าหมาย คือ การพัฒนาทักษะการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การอภิปราย การประยุกต์ใช้หลักการเพื่อส่งเสริมความคิดขั้นสูง การคิดเชิงวิเคราะห์⁷ ในขณะเดียวกัน ในการเรียนการสอนเชิงรุกผู้สอนต้องมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นผู้ให้คำแนะนำ และเสริมพลังแก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้จะต้องมีกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้สมองได้ทำงานหรือฝึกฝนตลอดเวลา^{6,15}

การรับรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนต่อการเรียนการสอนเชิงรุก เป็นการรับรู้ในเชิงบวก คือทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน มีการทำงานเป็นทีม เกิดความคิดอย่างเป็นระบบ และการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียนและผู้สอน สอดคล้องกับการศึกษาผลการใช้ Active Learning ที่มีต่อนักศึกษาในวิชาการจัดการเรียนรู้ซึ่งพบว่า การเรียนการสอนเชิงรุกสร้างบรรยากาศในการเรียนที่ให้ผู้เรียนกล้าพูด กล้าตอบ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ และมีการทำงานร่วมกันด้วยกิจกรรมที่

หลากหลาย⁸ และสอดคล้องกับการศึกษาการรับรู้ของผู้เรียนแบบเชิงรุกในประเทศปากีสถาน ที่พบว่าผู้เรียนมีการรับรู้เชิงบวกสำหรับการเรียนการสอนเชิงรุก ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น เป็นประโยชน์ทั้งในห้องเรียนและการเรียนการสอนในคลินิก¹⁶ การเรียนเชิงรุกเป็นวิธีหนึ่งในการสร้างการเรียนรู้ที่กระตือรือร้น เป็นวิธีการที่ใช้ควบคู่ไปกับการบรรยาย¹⁷

รูปแบบการเรียนการสอนเชิงรุก จากรับรู้ของผู้เรียนพบว่า มี 3 รูปแบบที่กระตุ้นความสนใจและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ การเรียนแบบใช้เกมส์ การได้วาที และการเรียนแบบโครงงานเป็นฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในช่วงเวลาที่ผ่านมามีผู้เรียนมีประสบการณ์ในการเรียนรู้เชิงรุกในรูปแบบอื่นๆ ก่อนข้างน้อย จึงรับรู้รูปแบบการเรียนการสอนเชิงรุกที่ตนเองได้เรียนรู้ในรายวิชาเป็นหลัก ทั้งนี้การเรียนการสอนเชิงรุกมีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะส่งผลต่อผู้เรียนแตกต่างกัน ดังนั้นผู้สอนจึงควรออกแบบรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียนและชั้นเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่น เป็นนักคิดที่ไม่หยุดนิ่ง สามารถจดจำเนื้อหาได้นาน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับบริบทต่างๆ¹⁸

ประโยชน์ของการเรียนการสอนเชิงรุกต่อผู้เรียนเป็นการรับรู้ในเชิงบวก คือพัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบ เพิ่มความมั่นใจในตนเอง รู้จักการทำงานเป็นทีม และกระตุ้นความอยากเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ศึกษาในหลักสูตรที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง พบว่าการเรียนการสอนเชิงรุกสามารถส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของผู้เรียน¹⁹ ในขณะเดียวกันมีการศึกษาพบว่า การเรียนการสอนเชิงรุกแบบการมีส่วนร่วมจะกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนของผู้เรียน²⁰ เช่นเดียวกับการศึกษาวิธีการเรียนการสอนเชิงรุกแบบห้องเรียนกลับด้าน พบว่า การเรียนการสอนเชิงรุกสามารถเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้เรียน การมีส่วนร่วมแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะการสื่อสารและการคิดของผู้เรียน²¹

อย่างไรก็ตามในการเรียนการสอนเชิงรุกพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคบางประการคือ ความไม่สมดุลระหว่างชิ้นงานกับเวลา และปัญหาจากผู้สอนที่ชี้แจงการทำงานยังไม่ชัดเจน เนื่องจากมีกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งกิจกรรมรายบุคคล กิจกรรมกลุ่มที่ต้องลงมือปฏิบัติ จึงทำให้ต้องใช้เวลาในการทำกิจกรรมทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ประกอบกับมีอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่มหลายท่าน ทำให้การชี้แจงการทำงานใน

แต่ละกลุ่มอาจไม่เหมือนกันทั้งหมด ซึ่งการรับรู้ปัญหาและอุปสรรคนี้นำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนเชิงรุกในอนาคต สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ว่า การระบุอุปสรรคที่ขัดขวางการเรียนรู้แบบเชิงรุกและระบุกลยุทธ์ที่เป็นไปได้เพื่อเอาชนะอุปสรรค จะช่วยให้ผู้สอนนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น²² เช่นเดียวกับการศึกษาที่พบว่า การค้นพบปัญหาที่อาจประสบเมื่อเข้าร่วมการเรียนรู้แบบโครงการสามารถช่วยให้ผู้สอนเข้าใจวิธีการออกแบบและใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต¹⁹

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. อาจารย์พยาบาลสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนเชิงรุก ไปใช้ในการเรียนการสอนรายวิชาทางการพยาบาล โดยเลือกใช้รูปแบบหรือกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับรายวิชาและบริบทอื่นๆ
2. ในการนำรูปแบบการเรียนการสอนเชิงรุกไปใช้ ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมและกำหนดชิ้นงานให้เหมาะสมกับระยะเวลาที่กำหนด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการรับรู้และประสบการณ์ของผู้สอนเกี่ยวกับการเรียนการสอนเชิงรุก เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนเชิงรุกเพิ่มมากขึ้น
2. ศึกษาตัวแปร เช่น ผลลัพธ์การเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทักษะคิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่มีการเรียนเชิงรุก

References

1. Panich V. Constructing learning toward the 21st century. Bangkok: The Siam Commercial Foundation. 2013. (In Thai)
2. Turner K, Petkong J, Howarn C, Mamark N. Teach Less, Learn More: A Conceptual Model and Application for Nursing Education Nursing. Journal of the Ministry of Public Health. 2016; 26(3): 13-26. (In Thai)
3. Abao E, Dayagbil F, Boholano H. Engagement to Social Networking: Challenges and Opportunities to Educators. European Scientific Journal. 2015; 11(16): 173-191.
4. Sinlarat P. CCPR new educational framework. Bangkok: Chulalongkorn University. 2011. (In Thai).
5. Bellanca J. and Brandt, R., Editors. 21st Century Skills: Rethinking How Students Learn. Bloomington. Solution Tree Press. 2010.
6. Onsri P. An Instructional Model for Enhancing 21st -Century Learning Skills among Army Nursing Students. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2018; 19(3): 147-157. (In Thai)
7. Pruthikul S. Quality of students derived from active learning process. Journal of Educational Administration Burapa University. 2015; 6(2): 1-13. (In Thai)
8. Prontadavit N. Development of Active Learning in Learning Management Subject. Rajamangala University of Technology Krungtep Research Journal. 2017; 11(1): 85-94. (In Thai)
9. Sanguansai K. Active Learning management Process. PBL WU Newsletter. 2011; 4(2): 4-6. (In Thai).
10. Ngambunjong S. Development of a Learning Process management Model to Strengthen the 21st Century Skills through-“Moderate Class More Knowledge”-Activity: Office of the Basic Education Commission. Bangkok. Office of the Basic Education Commission. Ministry of Education. 2016. (In Thai.)
11. Kolb DA. Experiential learning: Experience as the source of learning and development. Englewood Cliffs, NJ. Prentice Hall. 1984.
12. Holloway I, Wheeler S. Qualitative research in nursing and healthcare. 3rd ed. Oxford: Blackwell; 2010.
13. Giorgi, A. Phenomenology and psychological research. Pittsburgh, Pennsylvania: Duquesne University Press; 1985.

14. Denzin NK., Lincoln YS. The SAGE handbook of qualitative research. California: Sage; 2011.
15. Poonperm R, Proygern J, Sunuanta S, Prompeng N. Effectiveness of Question Based learning of Nursing students at the Royal Thai Army Nursing College. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 2018; 19(3): 147-157. (In Thai)
16. Huda SU, Saeed Ali T, Nanji K, Cassum S. Perceptions of Undergraduate Nursing Students Regarding Active Learning Strategies, and Benefits of Active Learning. *International Journal of Nursing Education*. 2019; 8(4):193-9.
17. European University Association (EUA). Promoting Active Learning in Universities: Thematic Peer Group Report. Learning & Teaching Paper #5. Belgium: European University Association. 2019.
18. Prontadavit N. Learning management: Active Learning. Bangkok: Tripple Education. 2016. (In Thai)
19. Downs CT, Wilson AL. Shifting to Active Learning: Assessment of a First-Year Biology Course in South Africa. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*. 2015; 27(2): 261-274.
20. Prajankett O, Indhraratana A, Prasittivejchakul A, Pornnapa K, Kaoaiem H. The effect of Cooperative Learning Using Jigsaw on Community Health Nursing Process Toward 21st Century Learning Skills and Community Health Nursing Competency of Nursing Students. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 2018; 19(3): 147-157. (In Thai)
21. Shahnaz SMF, Hussain RMR. Designing Instruction for Active and Reflective Learners in the Flipped Classroom. *Malaysian Journal of Learning and Instruction*. 2016; 13(2): 147-173.
22. Kim AM, Speed CJ, Macaulay JO. Barriers and Strategies: Implementing Active Learning in Biomedical Science Lectures. *Biochemistry and Molecular Biology Education*. 2019; 47(1): 29-40.
23. Tseng SS, Yeh HC. Fostering EFL Teachers' CALL Competencies through Project-Based Learning. *Educational Technology & Society*. 2019; 22(1): 94-105.